

I TV BRA blir utviklingshemmede sett og hørt

Camilla Kvalheim, ansvarlig redaktør og daglig leder i TV BRA,
camilla@tvbra.no

Et mangfoldig og inkluderende samfunn bør legge til rette for at utviklingshemmede får delta aktivt i demokratiet. TV BRA har fått erfare at det ikke kommer av seg selv. Men gjennom tålmodig og hardt arbeid har vi blitt en av deres viktigste stemmer i samfunnsdebatten.

Det er flere ting som har opptatt meg hele livet: gleden av å høre en god historie, det å bidra i samfunnet og få skape noe sammen med andre mennesker. Som redaktør og daglig leder for TV BRA ser jeg at mennesker med utviklingshemming har talenter, kunnskaper, perspektiver og historier – akkurat som alle andre. De har mye å bidra med, men jeg ser også at de fleste, gjennom sin utviklingshemming, blir tildelt en rolle de ikke får muligheten til å frigjøre seg fra. Alt for mange er passive og hindres i å realisere sine muligheter som en aktiv deltaker i samfunnet. Selv i 2023 er det fortsatt sånn at mange opplever diskriminering og ikke får slippe til i samfunnet på lik linje med andre.

Lar dem bli deltakere

Det å tilrettelegge for at utviklingshemmede, på lik linje med andre, kan delta i samfunnsdebatten er viktig – ja, faktisk er det en menneskerett. Regjeringen planlegger å inkorporere FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i norsk lov. Jeg har tro på at denne inkorporeringen kan få betydning for utviklingshemmede på lengre sikt. Man bør likevel passe seg for at ikke inkorporeringen av CRPD i norsk lov, og det langsiktige arbeidet dette medfører, står i veien for rask politisk handling på viktige felt som rammer utviklingshemmede hardt. Forutsetningen for det moderne demokratiet er at alle stiller likt, får være med og dele sin mening. Troen på at alle har like muligheter er avgjørende for å kunne være en reell deltaker i demokratiet. Det er viktig å vite hvilke muligheter som finnes for deg, og at mulighetene angår

Camilla Kvalheim

deg. Det får dessverre svært få utviklingshemmede. De kommer sjelden til orde i samfunnet og blir like sjelden hørt.

Løfter dem fram

Men hvorfor trenger Norge en egen TV kanal av og for utviklingshemmede? Kan vi ikke overlate dette arbeidet til de store TV-kanalene som NRK eller TV2? Det er dessverre ikke ofte vi ser utviklingshemmede på nyhetene til disse tv-kanalene. Det gjør at mange mister muligheten til å fortelle samfunnet om saker som er viktige for dem og deres liv. I viktige politiske saker i Norge er utviklingshemmede nesten usynlige. De slipper ikke til med stemmene sine. TV BRA er i ferd med å endre dette. I Norge har alle medier et samfunnsoppdrag; å fortelle menneskene som bor i landet om alt som skjer i samfunnets fellesskap. Men når mediene

glemmer sitt samfunnsoppdrag, mister Norge mange viktige stemmer, historier og perspektiver. Det viktigste oppdraget til TV BRA er å heve stemmene til mennesker med utviklingshemming, slik at de likevel blir hørt. Vår tv-kanal skal sørge for at alle slipper til, selv når andre medier og resten av samfunnet svikter. Slik bidrar TV BRA til å styrke Norge – ved å gi alle muligheten til å delta i samfunnsdebatten.

Skaper tilhørighet

Vårt mål i TV BRA er at så mange utviklingshemmede som mulig får vise frem nyheter og fortelle historier fra sine nærmiljø. Når de ser hjemstedet sitt og hører dialekten sin, føler de tilhørighet. Når de ser andre i Norge som har like utfordringer som dem selv, kan de kjenne seg igjen og se muligheter. Derfor bygger vi opp TV kanalen vår med redaksjoner i de store byene, og med frilansreportere fra ulike landsdeler. Dette er en viktig del av identiteten til TV BRA. Vi har per nå (juni 2023) tolv reportere tilknyttet oss. På vårt hovedkontor i Bergen er tre ansatte i gang med å bygge opp større redaksjoner i flere andre byer. Og vi er over 25 stykker i staben som er involvert i aktualitets-sendingene våre fra ulike deler av landet. Der får utviklingshemmede selv styre ordet som reportere og programledere. Noen deltar også i enkelte funksjoner bak kamera.

TV BRA skal være lett tilgjengelig for de som vil se på oss. Derfor finner du oss på flere plattformer: APP på mobil, Apple TV, Chromecast og på nett. Du kan også se enkelte sendinger på TV2 Play.

Ser med et nytt blikk

NRK hadde nylig premiere på serien Cammo, der Katelyn Garbin spiller en sentral rolle. Serien handler om influenser Cammo som går konkurs og må ta ekstra-jobb som støttekontakt for Kamilla med Downs syndrom. Det er spesielt en av scenene i serien som griper meg. Det er scenen der blikket til Cammo og Kamilla møtes, og de begge ser hverandre for den de er. Nettopp denne scenen i serien minner meg på hvorfor jeg fortsatt brenner for arbeidet mitt med TV BRA. Det handler om at vi alle trenger noen som ser oss. Vi trenger alle å bli sett og få et nytt blikk på oss. Vi trenger alle å få mulighet til å frigjøre oss fra de skapte rollene som andre pålegger oss. Katelyn Garbin i rollen som Kamilla imponerer meg. Hun er et eksempel på talentene i denne gruppen. Men som i resten av samfunnet er det bare et fåtall som får mulighet til å jobbe som skuespillere. I studiopraten med Erling i Bra Nytt forteller Katelyn at hun ønsker å satse videre på en karriere som skuespiller. Hvilke muligheter har hun for å kunne realisere sine drømmer?

Gjør hverdagen bedre

Hvis vi går ut av fiksjonsserien Cammo og til hverdagens realiteter: Hvordan har Katelyn det når hun ikke er skuespiller? Har hun et sted bo? Har hun en jobb å gå til hver dag? Har hun noe meningsfullt å drive på med i fritiden? Det er her TV BRA har sin misjon. Vi skal speile hele gruppen, og TV-sendingene våre skal bidra til å gjøre hverdagen bedre for utviklingshemmede i Norge. Men hvordan jobber vi i TV BRA med vårt samfunnsoppdrag

Katelyn Garbin

som TV kanal? Det er en sentral del av likestillingen at samfunnet legger til rette for at utviklingshemmede får delta ved valg og får belyst sine saker gjennom media. Derfor ser TV BRA på det som en viktig oppgave å lage valgsendinger for å vise utviklingshemmede hva demokrati er, hvorfor det angår dem og hva deres stemme ved valget kan bety. Ved stortingsvalget i 2021 fanget vi topp-politikere i fiskegarn og spurte dem om hva de har tenkt å gjøre for å bedre situasjonen når det gjelder utviklingshemmedes i Norge. Nå er vi i gang med planlegging av nye valgsendinger i forkant av kommunevalget. Vi er også i gang med egne sportsendinger der vi skal følge noen utvalgte utøvere som skal delta i Special Olympics i Berlin. Vårt aktualitetsprogram BRA NYTT er et landsdekkende nyhets- og aktualitetsprogram med mål om å sette dagsorden for mennesker med utviklingshemming. Programmet dekker saker og begivenheter som gir den største minoritetsgruppen i Norge muligheten til å bli sett, hørt og respektert. Sendingene blir formidlet i en enkel språkdrakt av målgruppen selv, slik at innholdet er forståelig for alle.

Speiler utfordringene

For mennesker med utviklingshemming står utfordringene i kø. I Bra Nytt har vi derfor tatt opp flere viktige saker som viser dette. Et eksempel er Mathias. Han bor i Porsgrunn, og alt han ønsker seg er BankID. Men banken – de sier nei. Mathias er selvstendig, og han gjør det meste i hverdagen selv. Derfor synes han det er urettferdig når bestevennen får sin egen

BankID, og ikke han. Han kjenner også på ydmykelse når han må ringe moren hver gang han ønsker å kjøpe noe i en kiosk, sjekke svaret på koronaprøven, eller når han skylder andre penger. Uten tilgang til BankID kan han heller ikke bruke Vipps – en tjeneste som ville løst mange av disse utfordringene. Denne saken er et eksempel på at samfunnet blir stadig mer digitalisert, mens tilretteleggingen for mennesker med utviklingshemming blir glemt. Etter at saken gikk i TV BRAs sendinger, ble den tatt videre til Stortinget av SV-politiker Cato Brunvand Ellingsen. TV BRA setter dagsorden.

Et annet eksempel er Anna. Hun går på videregående skole i Ålesund, på tilrettelagt avdeling. Dansing er en av Annas lidenskaper i livet, og hennes største drøm er å danse på TV og være med i musikaler. Selv om Anna er en talentfull danser, får hun ikke være med på verken dansetreningene eller forestillingene til de andre elevene ved musikk-, dans- og dramalinjen på skolen. Alt hun ønsker seg er å få være med, akkurat som alle de andre. Denne saken er et godt eksempel på at inkludering i skolen er en utfordring mennesker med utviklingshemming kjenner på. Det ville nok ikke krevd mye av skolen å gi Anna en rolle i danseforestillingene skolen arrangerer. Vi tok dette opp med nyansatt rektor ved skolen, som lovet å gjøre så mye som mulig for at Anna skulle føle seg inkludert og ha det bra.

Er det skjert

TV BRA var til stede ved oppstarten av det historiske høyskoletilbudet til utviklingshemmede som tilbys ved VID

Vitenskapelige høyskole i Oslo og Stavanger. TV BRA var der da stortingsmeldingen, som man har ventet på i 6 år, endelig ble lagt frem. TV BRA dekket nok en aksjon i Trondheim, en by hvor tjenestetilbudet overfor utviklingshemmede i årevis har blitt nedprioritert. Vi fortalte også historien om en familie fra Ås, som valgte å flytte til en annen kommune fordi den gamle kommunen ikke sørget for et forsvarlig tjenestetilbud for datteren deres. Vi stilte arbeidsministeren til veggs da det ikke ble bevilget penger til flere VTA-plasser i statsbudsjettet, og vi tok en alvorsprat med helseministeren da investeringstilskuddet til nye boliger ble kuttet.

For TV BRA er det også viktig å vise gleden og talentene som bor i utviklingshemmede. Derfor var vi med på landsturneringen, Norges største tilrettelagte fotball- og håndballturnering. TV BRA var til stede under landsstevnet i svømming, superlekene i Stavanger og på Voss, og landsturneringen i innebandy i Stavanger. Vi var til stede da Torshovkorpset spilte for prinsesse Ingrid Alexandra i Oslo, og da korpset feiret 50-års jubileet sitt. Toneheim folkehøgskole feiret også 50-års jubileet sitt i 2022, en skole som har betydd mye for musikkelskere de siste tiårene. En av elevene ved folkehøgskolen er Ellisiv. I Bergen fikk Lise, som skal delta under Special Olympics, som Norges eneste kvinnelige utøver i turn, besøk av oss under forberedelsene. I BRA NYTT blir man altså kjent med utviklingshemmede på en ny måte. Programmets innhold tilbyr et nytt blick på målgruppens stadige kamp mot stigmatiserende og

diskriminerende holdninger i samfunnet. Å sørge for at utviklingshemmede blir sett og hørt er TV BRA sitt samfunnsoppdrag. Det gjenspeiles gjennom sendingene våre.

Styrker demokratiet

Selv om vi ikke er i mål, har vi lykket med mye. Vi er et verktøy for målgruppen fordi ingen andre kanaler har tid eller mulighet til å satse ordentlig på de av oss med en utviklingshemming. Neste skritt for TV BRA er at politiske myndigheter gjør TV BRA om til offentlig politikk. Dette handler om ytterligere synliggjøring

av utviklingshemmede ved å skape nye arbeidsplasser i og rundt TV-mediet, og ikke minst inspirere til at utviklingshemmede inngår i de demokratiske prosessene som foregår. Å legge enda bedre til rette for TV BRA, vil være et klokt politisk grep som ikke bare gagnar kampen for likestilling og inkludering, men også kampen for økt demokrati. Utviklingshemmede og det norske folk trenger en egen og pågående TV-kanal for å utvikle demokratiet – med utviklingshemmedes interesser i førersetet.

Foto: Titt Melhuus

